

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ БАНКІВСЬКОГО ІННОВАЦІЙНО- ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ

PROBLEMS AND PROSPECTS OF BANKING INVESTMENT LENDING OF INNOVATIVE ACTIVITY

У статті досліджено банківське інвестиційне кредитування інноваційної діяльності. Викладено сутність механізму банківського інноваційно-інвестиційного кредитування. Наведено проблеми банківського інноваційно-інвестиційного кредитування та окреслено шляхи активізації його процесу інноваційних проектів в Україні.

In the article banking investment lending of innovative activity is investigated. The article presents the essence of the mechanism of banking investment lending of innovative activity. It is shown the problems of banking investment lending of innovative activity and outlined the ways to enhance the process of banking lending of innovative investment projects in Ukraine.

Ключові слова: інвестування, інвестиційне кредитування, інноваційна діяльність

Keywords: investing, investment lending, innovative activity

Постановка проблеми. Важливою та провідною складовою економіки України є банківська система. Особливе місце в структурі банківського кредитування можна вважати фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств, оскільки держава має великий економічний та інноваційний потенціал. Разом з тим, аналіз сучасного стану банківського кредитування дає підстави зробити висновок про недостатній рівень фінансування. Отже, для вирішення цієї проблеми необхідно розробити й впровадити в практику нові механізми та інструменти активізації діяльності банківських установ в сфері інноваційно-інвестиційного кредитування.

Загалом, реалізація економічного й інноваційного потенціалу нашої держави потребує запуск в дію ефек-

тивної моделі інноваційно-інвестиційного кредитування, котра буде відповідати європейським стандартам і максимально наблизить Україну до середньоевропейського значення.

Аналіз останніх досліджень. Аналізом банківського інвестиційного кредитування інноваційних проектів займалися як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Активно з даної проблеми працюють українські науковці, а саме: П.В. Довганюк, Т.А. Васильєва, В.С. Вікулов, Т.В. Майорова, О.С. Ривак, О.А. Підлипчан, А.П. Сомик та інші. Теоретичну основу дослідження кредитування і з'ясування його ролі в економічному житті суспільства було закладено в працях таких представників світової економічної думки, як А. Сміт, К. Маркс, А. Маршалл, Й. Шумпетер,

Ольга Нагорна
к.е.н., доцент
кафедри
банківських
інвестицій

**Мирослава
Продан**
студентка
кредитно-
економічного
факультету,
ДВНЗ «Київський
національний
економічний
університет
імені Вадима
Гетьмана»

Olga Nagorna
PhD, Associate
Professor of
Bank Investment
Department

**Myroslava
Prodan**
student of Credit
and Economics
Faculty
SHEI «Kyiv
National
Economic
University named
after Vadym
Hetman»

БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ

Дж. М. Кейнс, Г. Гросман, Е. Денісон, Р. Ландау, І. Фішер, Д. Норт та інші.

Виклад основного матеріалу. Процедура банківського кредитування інноваційної діяльності займає особливе місце на ринку позикового капіталу у силу своєї специфічності і відносної непопулярності (найбільше поширення вона одержала в США, Німеччині, Японії і Франції). В останні роки істотних результатів у цій сфері досягнув Ізраїль. У країнах Східної Європи фінансування інноваційних проектів не набуло особливої популярності, але й тут відбуваються суттєві зміни. В свою чергу, американські банки виконують додаткову функцію у фінансуванні, забезпечуючи інвестиційні кредити. Ці кредити є додатковим фінансовим ресурсом, який доповнює зовнішні фінансові потоки з венчурних фірм [1, с. 16-17]. Так, в США інноваційний бізнес обслуговують три типи банків: малі спеціалізовані банки, спеціалізовані банки, що обслуговують інноваційні фірми, великі банки, які пропонують послуги для великих фірм, за рахунок організації консорціумних кредитів.

Зауважимо, що інвестиційно-інноваційне кредитування вважається однією з найбільш ризикових банківських операцій, оскільки в інноваційному бізнесі достовірне прогнозування руху потоків коштів на значний період практично не здійснено. Причому, сфера кредитного фінансування зростає в міру зростання ступеня новизни нововведення, у зв'язку з чим приклади банківського кредитування стартових інвестицій у піонерні дослідницькі проекти є одиничними. Найчастіше банківський кредит як форма фінансово-кредитного забезпечення інноваційної діяльності використовується на завершальних етапах інноваційного процесу, у випадках, коли момент можливого припинення інноваційного проекту приходить на стадію росту життєвого циклу нового продукту і/або фірма-інноватор знаходиться в стратегічному альянсі з інвесторами.

Загалом, без інноваційного напрямку інвестицій не зможе відбутися становлення якісно-кількісного економічного зростання в країні. Таким чином, реальний шлях вихо-

ду із кризи вбачається у активізації інноваційно-інвестиційної діяльності галузей економіки країн [4].

На користь таких тверджень свідчать дослідження науковців, які переконують, що за умов ринкової економіки банківська система, як інвестиційний посередник, акумулює величезні маси тимчасово вільних капіталів підприємств і грошові вклади населення через розрахункові, поточні рахунки, депозитні вклади, депозитні й ощадні сертифікати, банківські векселі, а також через використання інших різноманітних грошово-кредитних і фінансових інструментів залучення коштів. Усе це характеризує значний інвестиційний попит банківської системи на грошові ресурси. А це, в свою чергу, формує великий інвестиційний потенціал комерційних банків, зокрема і для інноваційних проектів.

Банки, які позиціонують себе як активні суб'єкти ринку інноваційного кредитування, активно використовують технології «пакування» довгострокових інноваційних проектів з короткостроковими комерційними проектами, засновані на принципах збалансованості і взаємоадаптації, що дозволяє створити умови для забезпечення безперервного довгострокового інвестування банку доходами від реалізації його короткострокових вкладень.

Слід відмітити, що орієнтація кредитного портфеля банку на довгострокове інноваційне фінансування залежить від багатьох факторів, що наочно проілюстровані на рис.1:

Зазначені фактори визначають особливості кредитування комерційними банками інноваційної діяльності, а їх специфіка впливає на організацію економічних відносин між кредитором і позичальником.

На підставі вивчення інноваційного ринку банки можуть здійснювати наступні види діяльності, що зображені на рисунку 2:

Варто сказати, що в Україні, на жаль, на сьогоднішній день інвестиційно-інноваційне кредитування не набуло великої популярності, що пов'язано насамперед з:

■ невисоким рівнем капіталізації вітчизняних банків;

Рис. 1. Фактори впливу на довгострокове інноваційне фінансування в кредитному портфелі банків

Рис. 2 Основні види діяльності комерційних банків на інноваційному ринку

■ існуванням багаторічного негативного досвіду нецільового використання пільгових кредитів;

■ невмінням більшості позичальників правильно розрахувати розмір інноваційного кредиту і термін його повернення;

■ швидкими темпами знецінення вкладеного капіталу;

■ високими і недостатньо диференційованими ставками за кредити;

■ низькою ліквідністю об'єктів застави у випадку надання інноваційного кредиту;

■ неефективністю стимулюючого механізму кредитних інвестицій в інновації.

На наш погляд, у контексті розв'язання існуючих проблем, необхідно окреслити шляхи активізації процесу інвестиційного кредитування

інноваційних проектів в Україні, що зокрема, дасть можливість посилити вплив на умови виникнення позитивних тенденцій у банківській системі:

- впровадження державної системи страхування ризиків інноваційної діяльності, зокрема спеціально створеною державною страховою компанією, механізму державного страхування інноваційних кредитів; надання державних гарантій по кредитах в інноваційну сферу;

- активізація механізмів довгострокового рефінансування НБУ, надання стимулюючих кредитів (до 5 років), з метою кредитування інноваційних галузей, цільове рефінансування банків, що здійснюють кредитування інноваційної сфери;

- підвищення довіри населення до банківської системи, шляхом

створення привабливіших умови для довгострокових вкладів населення, з метою забезпечення банків довгостроковими ресурсами.

- удосконалення податкового законодавства, встановлення податкових пільг для банків під довгострокові кредити в інноваційну діяльність.

- створення мережі спеціалізованих банків - інвестиційних, іпотечних, земельних, тощо, які здійснюватимуть довгострокову кредитну підтримку інноваційних проектів [6].

Таким чином, на сьогоднішній день загальний інвестиційний потенціал країни характеризується низькою економічною ефективністю, що призводить до уповільнення інноваційного розвитку економіки. За таких умов, коли ступінь розвитку й динамізму науково-технічної сфери визначає конкурентоспроможність країни на міжнародних ринках в довгостроковій перспективі, значно актуалізується потреба в активному використанні існуючих сьогодні переваг банківського інвестиційного кредиту для часткового вирішення проблеми фінансового забезпечення інноваційного розвитку економіки, адже саме банківське інвестиційне кредитування виступає вагомим фінансовим важелем стимулювання та забезпечення інноваційної діяльності. Інноваційний шлях розвитку економіки дозволить країні не лише зберегти або ефективно використати наявний науково-технічний потенціал, а й через його примноження забезпечити соціально-економічне процвітання нації в довгостроковій перспективі. Саме тому виникає потреба в зміцненні банківської системи, яка сприятиме раціональнішому розподілу фінансових ресурсів в економіці в напрямі високотехнічних сфер економічної діяльності та стимулюватиме розвиток економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васильєва Т.А. Банківське фінансування інноваційної діяльності: Монографія. – Суми: Ділові перспективи. – 2006. – 60 с.;

2. Васильєва Т. Проблеми і перспективи банківського інноваційного кредитування / Т. Васильєва [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/1284/1/Vasilyeva_36.pdf;

edu.ua/bitstream/123456789/1284/1/Vasilyeva_36.pdf;

3. Довганюк П.В. Інвестиційна діяльність України та напрямки її активізації / П.В. Довганюк // Формування ринкових відносин в Україні – 2010. – №11. – С. 35-41;

4. Єгоричева С. Методичні засади організації інноваційного процесу в комерційних банках / С.Єгоричева // Вісник Національного банку України. – 2011. №1, с.53-57;

5. Ривак О.С. Інвестиційна діяльність в Україні / О.С. Ривак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – №20.13. – С. 228-241;

6. Сомик А., Жуйков С. Сучасний стан та напрями стимулювання розвитку банківського інвестиційного кредитування в Україні / А. Сомик, С. Жуйков // Вісник НБУ. – 2010. – №7. – С. 28-34.

REFERENCES

1. Vasylyeva T.A. Bankivs'ke finansuvannya innovatsiynoyi diyal'nosti: Monohrafiya. – Sumy: Dilovi perspektyvy. – 2006. – 60 s.;

2. Vasylyeva T. Problemy i perspektyvy bankivs'koho innovatsiynoho kredytuvannya / T. Vasylyeva [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/1284/1/Vasilyeva_36.pdf;

3. Dovhanyuk P.V. Investytsiyna diyal'nist' Ukrayiny ta napryamky yiyi aktyvizatsiyi / P.V. Dovhanyuk // Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini – 2010. – #11. – S. 35-41;

4. Yehorycheva S. Methodychni zasady orhanizatsiyi innovatsiynoho protsesu v komertsiynykh bankakh / S.Yehorycheva // Visnyk Natsional'noho banku Ukrayiny. – 2011. #1, s.53-57;

5. Ryvak O.S. Investytsiyna diyal'nist' v Ukrayini / O.S. Ryvak // Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny. – 2010. – #20.13. – S. 228-241;

6. Somyk A., Zhuykov S. Suchasnyy stan ta napryamy stymulyuvannya rozvytku bankivs'koho investytsiynoho kredytuvannya v Ukrayini / A. Somyk, S. Zhuykov // Visnyk NBU. – 2010. – #7. – S. 28-34.